

mektedir (Aydın, s. 176). Daha çok tören ve kabul günlerinde kullanılan tezyinatlı kılıçlar hazinedarbaşı tarafından işlenmek üzere bazı ustalara verilir (a.g.e., s. 176, TSMA, nr. D 10126'dan). 1582'de yapılan şehzadelerin sünnet düğünü merasiminde geçit törenine katılan esnaf içinde kılıççı esnafı da yer almıştır. 1640 tarihli *Narh Defterine* göre kılıççı esnafı kılıç yapımından çok kılıçların temizlenmesi, körelmiş olanların bilenmesi ve paslarından arındırılması gibi işlemler yaparlardı (Kütükoğlu, s. 216-217). Kılıç imal edilen yerlere kılıçhâne veya Dımaşk'ın bu konudaki şöhretinden dolayı Dımaşkihâne deniliyordu. Evliya Çelebi'nin verdiği bilgilerden şemşirkâr adı verilen kılıç ustalarının ticânî, mağribî, zivzikî, tırâzî denilen türlerde kılıç yaptıkları anlaşılmaktadır (Pakalın, II, 264-265). Ateşli silâhların yaygınlaşması sebebiyle XVIII. yüzyıldan sonra Osmanlılar'ın kılıç imalâtı eski kalitesini kaybetmiş, zamanla törenlerde üniformaların bir aksesuarı olarak kullanılmaya başlanmış ve bu gelenek günümüze kadar sürmüştür.

Kılıç yapımı ve süslenmesi büyük bir emek ve beceri gerektirir. Bazı kılıç ustaları yaptıkları değerli kılıçlarla tanınmışlardır; bunlar arasında Esedullah İsfahânî çok meşhurdur. Kılıç bir silâh olması yanında anlamlı bir hediye sayılırdı. Hükümdarlar tarafından namlusuna altın ve gümüş kakmalarla zafer ve saadet dilekleri, kelime-i tevhid, âyet ve hadisler işletilerek özellikle mülkî ve askerî yetki verilmiş kişilere bunun bir sembolü olarak hediye edilirdi (Hâlidîyyân, s. 13, 15, 167, 245, 253, 254, 260; Abdurrahman Zeki, *Re-*

vista del Instituto Egipcio, V/1-2 [1957], s. 227 vd.). Kılıç aynı zamanda sahibinin şerefini simgelerdi. Savaşta yenilip teslim olan kumandan kılıcını kendi eliyle galip kumandana uzatır, yenilen, fakat gösterdiği kahramanlıkla bunu hak etmediğini kanıtlayan kumandanın kılıcı ise alınmazdı. Fikhî açıdan kılıç kabzalarının masif altın ve kıymetli taşlarla, sûret tasvirleriyle tezyin edilmesinde bir sakınca görülmemiştir (İbn Ebû Şeybe, V, 199). İmam Şâfiî ve Ebû Hanîfe, altın ve gümüş kılıç bezemelerinin zekâtının verilmesinin gerektiği (*el-Üm*, II, 41; İbn Hazm, VI, 75), İmam Mâlik ise gerekmediği kanatindedir (*el-Müdevvenetü'l-kübrâ*, II, 246).

BİBLİYOGRAFYA :

Wensinck, *el-Mu'cem*, "kîr" md.; Doerfer, *TMEN*, III, 496-498; Wevers, "Sword", *IDB*, IV, 470; Clauson, *Dictionary*, s. 618; Buhârî, "Cihâd", 22, 106; Müslim, "Cihâd", 20; Mâlik b. Enes, *el-Müdevvenetü'l-kübrâ*, Beyrut, ts. (Dâru sâdir), II, 246; Şâfiî, *el-Üm*, II, 41; İbn Hişâm, *es-Sire*, Beyrut 1411, II, 202; İbn Ebû Şeybe, *el-Muşannef* (nşr. Kemâl Yûsuf el-Hût), Beyrut 1409/1989, V, 199; Taberî, *Târîhu'l-ümem ve'l-mülûk*, Beyrut 1407, I, 109; Hâlidîyyân, *Tuhaf ve'l-hedâyâ* (nşr. Sâmî ed-Dehhân), Kahire 1956, s. 13, 15, 167, 245, 253, 254, 260; Ebû Mansûr es-Seâlibî, *Fikhü'l-luğa*, Beyrut 1885, s. 248-250; İbn Hazm, *el-Muhalâ*, VI, 75; Hatîb et-Tebrîzî, *Şerhu'l-kaşâ'idü'l-aşr*, Beyrut 1985, s. 90-91, 115, 117, 241, 260, 261, 267, 268; Nüveyrî, *Nihâyetü'l-ereb*, VI, 202-216; Ali b. Muhammed el-Huzâi, *Tahricü'd-delâlati's-sem'iyeye* (nşr. Ahmed M. Ebû Selâme), Kahire 1401/1981, s. 409-414; Nüreddin el-Halebî, *İnsânü'l-uyûn*, Beyrut, ts. (Dârü'l-ma'rife), I, 51; Marzî b. Ali b. Marzî et-Tarsûsî, *Mevsü'atü'l-eslihati'l-kadîme* (nşr. Karen Sader), Beyrut 1998, s. 37; Mübahat S. Kütükoğlu, *Osmanlılarda Narh Müessesesi ve 1640 Tarihli Narh Defteri*, İstanbul 1983, s. 216-217; Tahsin Öz, *Hurka-i Saadet Dairesi ve Emânât-ı Mukaddese*, İstanbul 1953, s. 36-46; A. Parrot, *Nineveh and Babylon* (trc. S. Gibert - J. Emmons), London 1961, s. 16, 34, 41, 54-57, 103-104, 106, 107, 163; Abdurrahman Zeki, "On Islamic Sword", *Studies in Islamic Art and Architecture Honour of Professor K. A. C.*

Creswell, London 1965, s. 270 vd.; a.m.f., *es-Silâh fi'l-İslâm*, Kahire, ts. (Dârü'l-ma'rif), s. 33-35; a.m.f., "en-Nüküşü'l-zühurîyye ve'l-kitâbât 'ale's-süyûfî'l-İslâmiyye", *Revista del Instituto Egipcio de Estudios Islamicos en Madrid*, V/1-2, Madrid 1957, s. 227 vd.; H. Stöcklein, "Arms and Armour", *A Survey of Persian Art* (ed. A. U. Pope - P. Ackerman), Tahran 1977, VI, 2570-2575; D. Robinson, *Concordance to the Good News Bible*, Suffolk 1983, s. 1151-1152; *The Anatolian Civilisations* (ed. Ferit Edgü), İstanbul 1983, I, 25, 88, 89; Ünsal Yücel, *es-Süyûfü'l-İslâmî ve şunnâ'uhâ* (trc. Tahsin Ömer Tahaoğlu), Küveyt 1988, s. 11-18, 35 vd., 91; Bahaeddin Ögel, *İslâmiyetten Önce Türk Kültür Tarihi*, Ankara 1988, s. 61, 159, 301; ayrıca bk. İndeks; a.m.f., "Türk Kılıcının Menşe ve Tekâmülü Hakkında", *DTCFD*, VI/5 (1948), s. 143 vd.; Abdülhay el-Kettânî, *et-Terâtîbü'l-idâriyye* (Özel), II, 104, 108; Veli Sevin, *Anadolu Arkeolojisi: Başlangıçtan Perslere Kadar*, İstanbul 1997, s. 74; Hilmi Aydın, "Sultanların Silâhları", *Topkapı Sarayı*, İstanbul 2000, s. 176, 180, 182, 187; İhsan Hindi, "Mekânnetü's-seyf 'inde'l-'Arab", *Fayşal*, XXXVI, Riyad 1980, s. 20-26; Pakalın, II, 257-266.

NEBİ BOZKURT

KILIÇ ALAYI

Osmanlı padişahlarının tahta çıkmalarından sonra kılıç kuşanmaları münasebetiyle yapılan tören.

Resmî belgelerde ve kaynaklarda "taklîd-i seyf, takallüd-i şemşir" olarak geçen kılıç kuşanma merasiminin ne zaman başladığı hususunda kesin bilgi yoktur. Ancak gazâ kılıcı kuşanma âdetini Asr-ı saâdet'e kadar götürmek mümkündür. Hz. Peygamber savaşlarda kılıç kuşandığı gibi bazı sahâbîlere de kılıç kuşatmıştır. Nitekim Hayber'in fethi sırasında Resûl-i Ekrem tarafından Hz. Ali'ye zırh giydirilmiş ve kılıç kuşatılmıştır. Abbâsîler döneminde tayin edilen kumandanlara halife törenle kılıç kuşatır ve sancak verirdi.

Seyyid Lokman'ın hazırladığı *Surnâme-i Hümâyun*'da kılıççı esnafının geçişini gösteren bir minyatür (TSMK, Hazine, nr. 1344, vr. 96'dan detay)

Allom'un bir gravüründe Eyüp'te kılıç alayı (R. Walsh, *Constantinople and the Scenery of the Seven Churches of Asia Minor*, London 1839, I, lv. XXIII)

KILIÇ ALAYI

Abbâsî halifeleri tahta otururken Hz. Peygamber'den intikal eden kılıcı kuşanırlardı (Hilâl b. Muhassin es-Sâbî, s. 90). Abbâsîler zamanında özellikle merkezî otoritenin zayıfladığı dönemlerde ortaya çıkan bazı devletlerin hükümdarlarına halifeler tarafından gönderilen hükümdarlık alâmetleri arasında kabzası değerli taşlarla süslü veya altın kaplama kılıçlar da yer almaktaydı. Onlar da teberrüken bu kılıçları kuşanırlardı. Meselâ Gazneli Hükümdarı Mes'ûd b. Mahmûd-ı Gaznevî'ye, Eyyûbî Sultanı Selâhaddin-i Eyyûbî'ye ve Anadolu Selçuklu Sultanı I. Alâeddin Keykubad'a dönemin halifeleri diğer alâmetler yanında kılıç da göndermişlerdir. Bazan bizzat Abbâsî halifesi tarafından hükümdarlara kılıç kuşatılmıştır. Meselâ, Halife Kâim-Biemrillâh 449 (1057) ve 451 (1059) yıllarında Selçuklu Sultanı Tuğrul Bey'e, Müsterşid-Billâh da 527 (1133) yılında Irak Selçuklu Sultanı Mes'ûd b. Muhammed Tapar'a kılıç kuşatmıştır. Memlûk sultanlarına dönemin Mısır Abbâsî halifesi hil'at giydirir ve kılıç kuşatırdı. Bu âdet Osmanlılar'a da geçmiş ve kendine özgü bir gelişme göstermiştir.

Osmanlılar'da da hükümdarlık alâmeti olarak kabul edilen kılıç kuşanmanın ne zaman başladığı tesbit edilememektedir. Bir rivayete göre babasının yıllık vergi ve hediyelerini Konya'ya götürün Osman Gazi'ye Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin oğlu Sultan Veled tarafından kılıç kuşatılmış, böylece Mevlânâ Dergâhı dünya saltanatını Osman Bey'e ve oğullarına terketmiştir. Mevlevîliği ön plana çıkarma amacıyla sonradan ortaya atılmış olması muhtemel bu görüş tarihî kaynaklarla doğrulanmamaktadır (Hasluck, s. 121 vd.). Aynı şekilde Ali Emîrî Efendi'nin öne sürdüğü, Osman Gazi'ye Ahî Evran, Hacı Bektâş-ı Velî ve Şeyh Edebâlî'nin kılıç kuşattığı rivayeti gibi Osman Nuri Ergin'in kılıç kuşanmayı esnaflığın ahî teşkilâtıyla ilgili görmesinin de bir dayanağı yoktur.

Osmanoğulları'nda kılıç kuşandığı kaynaklarda belirtilen ilk padişah Yıldırım Bayezid'dir. Niğbolu zaferi (1396) münasebetiyle Kahire'deki Abbâsî Halifesi Mütevekkil-Alellah Bayezid'e "sultânü'r-Rûm" unvanını tevcih ederken bir de kılıç göndermiştir. Yıldırım Bayezid bu kılıcı devrin büyük mutasavvıflarından Emîr Sultan eliyle kuşanmıştır. Ancak hükümdarlık sembolü olarak ilk kılıç kuşanma merasimi 1421'de II. Murad'ın cülûsundan sonra yine Emîr Sultan eliyle Bursa'da yapılmıştır (Solakzâde, s. 139). Bazı tarihçiler II. Murad'ın Edirne'de Eskicami'de kılıç kuşandığını belirtirler (Silâhdar, II, 580). Silâhdar, II. Mehmed'in de babası

gibi Edirne'de kılıç kuşandığını yazmaktaysa da eski âdet ve töreleri kanunlaştırılan bu padişahın İstanbul'un fethinden sonra Eyüp Sultan Türbesi'nde kılıç kuşandığı ve bu geleneği başlattığı ileri sürülmektedir (D'Ohsson, I, 305; Tayyazâde Atâ Bey, I, 35). Bütün bunlara rağmen XVII. yüzyıl başlarına kadar kılıç alayının resmî bir tören statüsü kazandığına dair kesin bir bilgiye çağdaş kaynaklarda rastlanmaz. II. Bayezid ve I. Selim'in kılıç alayı hakkında kaynaklarda bilgi yoktur. Kanûnî Sultan Süleyman'a son Abbâsî halifesi III. Mütevekkil-Alellah'ın Eyüp'te kılıç kuşattığı yolundaki rivayetin (Evliya Çelebi, X, 38) doğruluğu da şüphelidir. II. Selim, III. Murad ve III. Mehmed'in ise devlet erkânıyla birlikte "kanûn-ı kadîm-i Osmânî" üzere sadece ecdadının türbelerini ziyaret ettikleri bilinmektedir.

Kılıç alayı, I. Ahmed'den itibaren saltanatın ana sembolü haline gelerek küçük bazı farklarla Sultan Vahdeddin'e kadar icra edilmiştir. Ancak V. Murad hastalığı sebebiyle kılıç kuşanmamıştır (Osman Nuri, I, 91). II. Mustafa'nın cülûsundan birkaç gün sonra Eskicami'de kılıç kuşandığı tesbit edilmiştir (Silâhdar, s. 4-5). Kılıç kuşanma sırasında hangi kılıcı kimin takacağı meselesi törenin en önemli safhasını oluşturdu. Genellikle cülûstan birkaç gün sonra icrasına özen gösterilen "takallüd-i seyf" işini bazan tarikat şeyhlerinin, fakat çoğunlukla şeyhülislâmın veya nakîbüleşrafın yaptığı bilinmektedir. Bu sırada, yeni padişaha Yavuz Sultan Selim'in Mısır'dan İstanbul'a getirttiği mukaddes emanetler arasında bulunan Hz. Peygamber'in veya Hz. Ömer'in, bazan da Osman Gazi, Fâtiha Sultan Mehmed, Yavuz Sultan Selim gibi padişahlara atfedilen kılıçlardan birinin veya iki kılıcın birden kuşatıldığı dikkati çekmektedir. Bu tercih genellikle padişahın arzusuna göre olurdu.

Merasim iki safhada icra edilirdi. Birincisi törenin yapıldığı yere gidiş gelişten

ibaret olan kılıç alayı, ikincisi kutsal sayılan kılıçlardan birinin veya ikisinin teberrüken kuşanılmasıdır. Eyüp Sultan Türbesi'ne gidiş karadan olursa denizden, denizden olursa karadan dönülürdü. Ancak bazan tersi veya hem gidiş hem de dönüş karadan olabilirdi.

Gönderilen tezkireler üzerine sabah erkenden resmî kıyafetleriyle saraya gelen davetliler ve kapıkulu ocakları padişahın geçmesini beklerdi. Önce asesbaşı ve su-başı maiyetleriyle birlikte geçer, onları Dîvân-ı Hümâyün çavuşları, müteferrikalar, çaşnigîrler, altı bölük ağaları, şikâr ağaları, kapıcıbaşılar, mîr-i alem, mîrâhûr-ı evvel, çaşnigîrbaşı, ulemâ ve şeyhler, defterdarlar, reisülküttâb, çavuşbaşı, kapıcılar kethüdâsı, kazaskerler, vezirler ve sadrazam takip ederdi ve Eyüp Sultan Camii'nde padişah beklenirdi. İstisnâ olarak II. Mahmud'un kılıç alayında muhtemel bir isyana karşı Sadrazam Alemdar Mustafa Paşa 300 kadar muhafızla padişahın yanında bulunmuştu.

Yeni padişah sabah namazından sonra Topkapı Sarayı Harem Dairesi'ne açılan kapılardan "perde kapısı"ndan çıkıp atla sahildeki Sinan Paşa Köşkü'ne gelir, burada üç fenerli saltanat kayığına binip yanında silâhdar, çuhadar, rikâbdar ve önceki musâhib ağalar olduğu halde deniz yoluyla Eyüp'e hareket ederdi. Saltanat kayığını Dârüssaâde ağası ve diğer bazı saray ağalarının kayıkları izlerdi. Eyüp'te daha önce kara yoluyla gelen devlet ricâline karşılanan padişah sadrazam ve Dârüssaâde ağası tarafından kayıktan alınır ve öğle namazının kılınıp önceden oradaki konaklardan birinde hazırlanan yemeğin yenmesinden sonra Eyüp Sultan'ın türbesine gidilirdi. Bu hareket sırasında "buçukçu" denilen görevlilerin yeni padişah adına kesilmiş çil akçeleri etrafa saçmaları tören gereğindendi.

Padişah türbeye girdikten sonra orada hazırlanan yere oturur, sadrazamın, şey-

Sultan Abdülmedid'in Eyüp'ten kılıç alayı dönüşünü tasvir eden sulu boya tablo (TSM)

KILIÇ ALAYI

yol kenarlarında biriken halkın coşkun tezahüratları arasında Dolmabahçe Sarayı'na dönmüştür.

Hükümdarlık gereği sayılan kılıç alayı yapılmadan yeni padişahın cuma selâm-lığına çıkamayacağı prensibini III. Selim, "Kılıç kuşanma töreni padişahların gele-neği, cuma farzı ise Allah'ın emridir" di-yerek bozmuş ve kılıç kuşanmadan namazı Ayasofya Camii'nde kılmıştır (Cevdet, IV, 264). Avrupalılar'ın taç giyme töre-ninin benzeri olan kılıç kuşanma merasi-minin sonuncusu Sultan Vahdeddin için yapılmıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

BA, İbnülemin - Saray, nr. 2086; BA, *Teşrifat Defteri*, nr. 676, s. 5 vd.; Vâkıdî, *el-Meğâzî*, I, 214, 655; II, 497; İbn Sa'îd, *el-Tabakât*, II, 38; Hilâl b. Muhassin es-Sâbî, *Rûsûmü dâri'l-hilâfe* (nşr. Mîhâîl Avvâd). Beyrut 1406/1986, s. 90; Bühdârî, *Zübde'tü'n-Nusra* (Burslan), s. 11, 162; İbn Bibî, *el-Evâmîrü'l-Alâiyye: Selçukname* (trc. Mürsel Öztürk), Ankara 1996, I, 248-249; Diyarbekrî, *Târihu'l-hamîs*, Kahire 1283, II, 49; Mecdî, *Şekâik Tercümesi*, s. 76-77; Selânikî, *Târih* (İpşirli), I, 43, 105-106; II, 455-456; Hoca Sâdeddin, *Tâcü'l-tevârih*, İstanbul 1280, II, 7; Karaçelebizâde Abdülaziz Efendi, *Rauzatü'l-eb-râr*, Bulak 1248, s. 490-556; Evliya Çelebi, *Syahatnâme*, I, 227-228, 401; X, 38; Peçuyly İbrâhim, *Târih*, II, 361, 362; Solakzâde, *Târih*, s. 139, 579; Naimâ, *Târih*, I, 377; V, 334; Silâhdar, *Târih*, II, 308, 579-580; Râsîd, *Târih*, II, 21, 160; III, 82; Subhî, *Târih*, s. 11; Şem'dânîzâde, *Mûri'l-tevârih* (Aktepe), II-A, s. 12; II-B, s. 117; Vâ-sîf, *Târih*, I, Bulak 1243, I, 76; Mütercim Âsım, *Târih*, İstanbul, ts., II, 63; D'Ohsson, *Tableau général*, I, 305; VII, 123 vd.; Hammer (Atâ Bey), II, 155, 163; Tayyarzâde Atâ Bey, *Târih*, İstanbul 1292-93, I, 33, 35; III, 72; Cevdet, *Târih*, IV, 264; Lutfî, *Târih*, VI, 51; Osman Nuri, *Abdülhamîd-i Sâni ve Devr-i Saltanatı*, İstanbul 1327, I, 91 vd., 106-109; *Mecelle-i Umûr-ı Belediyye*, I, 546, 548; Ruşen Eşref, *İki Saltanat Arasında*, İstanbul 1334, s. 34 vd.; F. W. Hasluck, *Bektaşılık Tedkikleri* (trc. Râgıb Hulûsî), İstanbul 1928, s. 121-135; Ali Seydî Bey, *Teşrifat ve Teşkilâtımız*, İstanbul, ts. (Kervan Yayıncılık), s. 171-174; Uzun-çarşılı, *Saray Teşkilâtı*, s. 36, 189-200; Halit Ziya Uşaklıgil, *Saray ve Ötesi*, İstanbul 1965, s. 221-222; Abdülmün'im Mâcid, *Nüzümü devleti selâîni'l-Memâlik ve rûsûmühüm fi Mısr*, Kahire 1979, I, 38; Abdurrahman Şeref, "Topkapı Sarayı Hümayûnu", *TOEM*, II/8 (1329), s. 463; a.mlf., "Biat ve Taklîd-i Seyf Merasimi", *Sabah*, 17 Zilkade 1336, nr. 10334; Ali Emîrî, "Taklîd-i Seyf", *Osmanlı Tarih ve Edebiyat Mecmuası*, II/20, İstanbul 1335, s. 458 vd.; Pa-kalın, "Taklîd-i Seyf", *Edebiyyât-ı Umûmiyye Mecmuası*, IV/76, İstanbul 1336; Ahmed Refik, "Kılıç Kuşanmak Merâsimi", *İkdâm*, İstanbul 15.05.1920; a.mlf., "Türklerde Kılıç Alayı", *Akşam*, İstanbul 20.02.1936; "Kılıç Alayı", *TA*, XXII, 26-27; Vedad Günyol, "Kılıç Alayı", *İA*, VI, 678-679; J. Schacht, "Taklîd", a.e., XI, 682; J. H. Kramers, "Kilidj Alayı", *EP* (İng.), IV, 1006.

ABDÜLKADİR ÖZCAN

KILIÇ ALİ PAŞA

(ö. 995/1587)

Osmanlı denizcisi
ve kaptan-ı deryâsi.

Uluç lakabıyla da anılır. Aslen Kalabri-yeli olup Giovan Dionigi Galeni adını taşı-dığı, papaz olmak üzere Napoli'ye gider-ken Cezayirli Ali Ahmed Reis tarafından 926'da (1520) esir alındığı rivayet edilir. Topخانه'de adına yaptırılan camiye ait vakfiyede baba adının Abdülmennân ve Abdullah gibi iki ayrı şekilde belirtilmiş ol-ması (Kılıç Ali Paşa Vakfiyesi, vr. 8^b, 40^a) mühtedi olduğunu gösterir. Önceleri ken-disine verilen Uluç lakabı, Kuzey Afrika'da "Arap olmayan kâfir ve dinsiz" anla-mındaki "ılc" kelimesinden gelmekte olup (Karahisârî, s. 694; *Kâmus Tercümesi*, I, 424) arşiv belgelerinde daha çok denizci-ler için "uluç ve müslüman sûretinde kâ-firler" şeklinde kullanılmakta ve casus-luk yapan hıristiyan denizcilerini ifade et-mektedir (BA, KK, nr. 1770, s. 8^b; BA, MD, nr. 5, hk. 1502-1503). Hicrî takvimle dok-san yaşları civarında vefat ettiğine göre 1500'ü yılların başlarında doğmuş olması muhtemeldir (Selânikî, I, 186).

Esir düştükten sonra İslâmiyet'i kabul edip denizciler arasına katılmış olduğu sanılan Uluç Ali hakkındaki ilk bilgiler 955 (1548) yılına kadar iner. Bu tarihte Turgut Reis'in maiyetine giren Uluç Ali, Mehdiye savunmasında (956/1549) ve Cerbe akınlarında (957/1550) başarılı hiz-metlerde bulundu. Turgut Reis'in 958'deki (1551) Trablusgarp seferine katıldı. Bilinen ilk görevi Beledünnâb kâidliğidir. Bu görevde iken bazı şikâyetler üzerine teftişe mâruz kaldı. Cezayir Beylerbeyi Sâlih Paşa'nın emriyle Cezayir'e getiril-mek üzere Memî Reis görevlendirildiyse de ondan kurtularak İstanbul'a geldi (BA, MD, nr. 2, hk. 414). Belgelerde Cezayir re-

islerinden olduğu belirtilen Uluç Ali, 3 Ce-mâziyelâhir 963'te (14 Nisan 1556) 40 ak-çe ulûfe ile hassa reisliğe tayin edildi (BA, MD, nr. 2, hk. 516). Cezayir Beylerbeyi Sâ-lih Paşa'nın vefatı üzerine onun emrinde-ki donanmayı geri çağırarak üzere Cezayir'e gitti ve bu hizmetlerinden dolayı ulûfesi 15 Zilkade 963'te (20 Eylül 1556) 100 akçeye çıkarıldı (BA, MD, nr. 2, hk. 1431-1432). 964'te (1557) Piyâle Bey ku-mandasında Akdeniz'e açılan Osmanlı donanmasına bir baştarda ile katıldı (BA, D. BŞM, nr. 51, s. 2, 55).

Piyâle Paşa ile birlikte 967'de (1560) Cerbe seferine gitti. Donanma Benefşe'ye geldiğinde Uluç Ali keşifte bulunmak üzere Çuka adası civarına gönderildiğin-de rastladığı bir gemiyi (barça) esir aldı ve kuşatma sırasında pek çok yararlık gös-terdi (Zekeriyâzâde, s. 42-43, 74-75); yev-miyesi 10 akçe yükseltildi (BA, MD, nr. 4, hk. 1466). Bu hizmetleri karşılığında Siğ-la sancak beyliğine getirildi ve bölgedeki sularda muhafaza (derya muhafazası) gö-revi üstlendi (BA, KK, nr. 219, s. 144). Hu-bubat kaçakçılığı takibatı sırasında 971'de (1564) Sakız beyleriyle çatıştı, kendi-siyle aynı adı taşıyan kardeşi Ali Sakızlılar tarafından öldürüldü (BA, KK, nr. 74, s. 14). Daha sonra Malta kuşatmasına İs-kenderiye beyi olarak altı gemilik bir filo ile katıldı (Turan, s. 82, 86). Trablusgarp Beylerbeyi Turgut Paşa'nın şehid olması üzerine Zilhicce 972'de (Temmuz 1565) Trablusgarp beylerbeyi oldu ve gerekli mühimmatı Cerbe'den Malta'ya taşımak-la görevlendirildi (BA, KK, nr. 7501, s. 108, 111). Trablusgarp beylerbeyiliğine bir ara Mehmed Paşa getirildiyse de (BA, MD, nr. 5, hk. 1972) Tâcûrâ halkının isyanı üze-rine buraya tekrar Uluç Ali Paşa tayin edildi. Bu isyanı bastırdığı için 16 Rebûlevvel 975'te (20 Eylül 1567) padişahın iltifatına mazhar oldu, kendisine bir kılıç-la iki hil'at gönderildi. Ayrıca İspanya do-nanmasının Akdeniz'deki bütün hareket-lerini İstanbul'a bildirerek tedbir alınma-sını istedi (BA, MD, nr. 7, hk. 250, 653, 1060). 2 Muharrem 976'da (27 Haziran 1568) Cezayirigarp beylerbeyi oldu (BA, MD, nr. 7, hk. 1625). Tunus halkının da kendisine müracaatı üzerine Şevval 977'de (Mart 1570) Tunus'u aldı ve Kâid Ra-mazan'ı buraya kaymakam bırakarak Cezayir'e döndü. Aynı zamanda bölge ahalisinin desteğiyle İspanya üzerine gidilerek Endülüs müslümanlarına yardım edildi, İspanya şehirleri yağmalandı (BA, MD, nr. 9, hk. 204). Bu sırada başlayan Kıb-rıs kuşatmasına katılmak üzere Akde-

Kılıç Ali
Paşa'yı
tasvir eden
yağlı boya
tablo
(İstanbul
Deniz Müzesi)